Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

ХАҺЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ
15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

СССР ЧУРАПЧЫТААҒЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 80 (6841). | 1989 сыл. От ыйын 6 күнэ. ЧӨППИӨР | Сыаната 3 харчы

ССРС ВЕРХОВНАЙ СОВЕТЫН СЕССИЯТЫТТАН

МОСКВА. (ССТА). Кремльгэ ССРС Верховнай Советын бастакы сессията үлэтин салгыыр. Союз Советын уонна Национальностар Советтарын холбоҥуктаах мунньахтарыгар правительство тус состаабыгар этиилэри дьүүллэһии иккис надиэлэтин салҕанан барар.

ССРС Министрдэрин Советын Председателин бастакы солбуйааччынан **Л. А. Воронин**, ССРС Министрдэрин Советын Председателик бастакы солбуйааччынан, ССРС Госпланын Председателинэн **Ю. Д. Маслюков** аналлаах, Министрдэр Советтарын Председателик солбуйааччыларынан **Л. И. Абалкин, И. С. Белоусов, А. П. Бирюкова, В. К. Гусев, В. Х. Догужиев, Н. П. Лаверов, П. И. Мостовой, Л. Д. Рябев, И. С. Силаев** буоллулар.

ССРС Тас дьыалаларга министринэн **Э. А. Шеварднадзе**, ССРС Оборонатын министринэн **Д. Т. Язов**, ССРС Үөрүҥ министринэн **В. С. Павлов** аналлыылар.

ОРОЙУОН ХОДУҺАЛАРЫГАР

От ыйын 5 күнүгэр, ОАПХ диспетчерскэй сулууспата түмпүт сводкатыттан кэтэрүнэн, оройуон ходуһаларыгар 35 звено, 349 киһи үлэлиир. Совхозтарга барыта 78 гектар охсуллуна, 3 гектар мунньуллуна. Субуруускай аатынан совхоз 10, «Мыҥдаҕаайы» совхоз 18, «Мугудай» совхоз 50 гектар охсуулаахтар. Арай Толой отделениетыгар эрэ 3 гектар мунньуллуна. Ходуһаларга Карл Маркс аатынан совхозка 3, Субуруускай аатынан совхозка 7, Эрилик Эристин аатынан совхозка 11, «Мыҥдаҕаайы» совхозка 8, «Мугудай» совхозка 6 звено үлэлиир. («Мыҥдаҕаайы» совхозу кытта сибээс суох буолан звеноларын ахсаана уларытыллыбата). Оттон «Чурапчы» совхозка биир да звено хотуурун тыаһата илик. Совхоз, отделение салайааччылара оннооҕор звеноларын составын чуолкайдаабатылар.

Бу күннэргэ Нуотараҕа Карл Маркс аатынан совхозтан Николай Николаевич Кулечкин 11 киһилээх илин звенота, Эрилик Эристин аатынан совхоз Хадаардааҕы отделениетыттан Зиновий Гаврильевич Иванов 12 киһилээх, Хоптоҕоттон Петр Дмитриевич Эверстов уонна Хайахсыттан Петр Петрович Борисов 10 киһилээх келе-илин звенолара оттуу бардылар. Кинилэр Нуотараҕа барыы холбоон 1100 т оту баҕаммыр сорудахтаахтар.

А. МАКАРОВ.

ТӨРИНЭ САТЫЫБЫТ

Оттоойун быйылгы сезонугар «Мугудай» совхоз Толойдооҕу отделениета 960 тонна оту соҕотуоҥналыыр, 800 тонна силэҥнэ баҕаммыр соруктаах. А. Д. Дьячковскай салайааччылаах толору механизацыялаах, И. Д. Захаров звеньевойдаах келе-илин уонна С. П. Максимов баҥылыктаах сылгыыттар келенон-итиннэн үлэлиир звеноларга тэриллиннилэр, составтара сүүмэрдэннилэр. Итинэн таһынан моой отчуттар 70 тонна дороххой аһылыгы соҕотуоҥналыахтаахтар.

Шефтээхтэрбит дьиэ-уот уонна коммунальнай хаһаайыстыба оройуоннаҕы холбоһугун коллектива Күбэйгэ оттуур сири аватан ылбыта. Кинилэргэ улахан эрэмньибитин уурабыт. Окко киирбини бу күннэрдээҕи ардахтар улаханнык атахтаатылар.

Н. АЛЕКСАНДРОВ.

КЭСКИЛЛЭЭХТИК ҮЛЭЛИИЛЛЭР

«Мугудай» совхоз Чыаппаратааҕы отделениетыгар Константин Константинович Лыткин салайар 5 киһилээх оҕуруотчуттарын биригэдэтэ бастакы бородуукпутун бас ыйын 1 күнүгэр быспыта. Билигин коллектив тоннаттан ордук оҕурсуку иэйилиэннээх, оҕо учреждениелэригэр атыылаата. Ол эрээри, совхоз да, оройуон да специалистарын өртүлэриттэн бастайаннай хонтуруол, сүбэлэ суоҕун түмүгэр оҕурсулар ыарытыйыылара үксээтэ. Үүнэйдээр спецтэрэ сытыйыытын түмүгэр былаанныах оҕуруот аһа ылыллыбат кутталлаах. Билигин совхоз агронома суоҕунан оройуон кинилиттэн үүнэйи харыстабылын агронома кэлэн көрөн-истэн, сүбэлэ биэриэн оҕуруотчуттар бу күннэргэ күүтэллэр.

Үлэһиттэр бойдоҕуттан коҕуллуоҕуттан быйыл саас муус устарга 900 чоппууска аҕалан биэс ыйынан совхозка 270 кг куурусса этин туттарарга дуогабар түһэрсибиттэрэ. Билигин 660 чоппууска баар. Кинилэр биллэрдик улаатталлар, төлөйүдүлэр. Онон бэлиэ тэммит кирбиилэрин ылар кыахтаннылар.

Быһаарыллыбатах боппуруостар манна да баалларын. Бастатан туран, дэриэбинэ биир үөҥүттэн маҕаһынытыгар тоннанан оҕурсуну таһарга, куурусса аһылыгын булуурга аналлаах техникаларга суох буолан үлэһиттэр олус маһуоҕураллар. Кинилэргэ былырыын эргэ шасси тракторы биэрбиттээх алдьанан турар.

Бу күннэргэ оҕуруотчуттар эргэ дьиэни көтүрэн киллэрэн теплица таһыгар 500-чэ куурессаны кыстатар дьиэ оҥостуохтарын баҕараллар да, эмиэ техникаттан атахтанан сылдьаллар.

В. ЛЫТКИН.

Чыаппара.

Ыам өссө да намыһах

Ааспыт ый аргэтигэр оройуон үрдүнэн күнүгэ ортотунан 480—490 центнер үрүҥ илгэ ылыллар эбит буоллаҕына, от ыйын 3 күнүгэр 487,4 центнер ыанна. Оттон маччирэҥнэ араас эбии дьаһаллары олохтоон ыамы үрдэтэр кыахтар бааллар. Үгүс сайылыктарга маччирэҥ туруга күһаҕана суох. Халлаан күһаара илик, онон күн-дыл даҕаны ыныы куох сирэмнэ тотохана аһатарга табыгастаах. Ол эрээри билиҥни туругунан биир ыанар ыахтан үүтү ылыыга 12 килограммаах кирбиини Килэҥнитэн ураты отделениелар ситиһэ иликтэр. Оттон 11 килограммтан ордуту биэс эрэ отделениеҕа ыыллар. Күннээҕи ыам Болугурга, Толойго, Толоонго уо. д. а. балачча үрдүк. Хаалан иһэччилэртэн туох-ханнык киниилэ чыаппараларыа, маралаайыларыа, туойалэрэ, хадаардара аттыаахха сеп. Холобур, Чыаппара отделениета дыл баччатыгар биир ыахтан баара-суоҕа 6,7 килограмм үүтү ыыра өйдөммот.

Хаалсыбакка кыһаналлар

Бэйэ наадыйыыттан ордорунар үүттэриҥ государствоҕа туттарыыга Хоптоҕо нэһилиэгэр үлэ балачча үчүгэйдик барар. Кылаабынайа, нэһилиэнньэ ханнык да күһайыгэ суох байэтэ баҕатынан туттарар, ыаллар дьонтон хаалсыбакка кыһаналлар. Быйыл хоптоҕолор 70 тонна үүтү туттараргa соруктаммыт эбит буоллахтарына, сыл аҥарын түмүгүнэн 50-тан ахса тоннаны киллэрдилэр.

Үгүс ыал тоннаттан ордуктууну туттарда. Кинилэр ортолоругар Е. Г. Родионов, В. Е. Тарабукин, С. Н. Родионов, В. П. Пестерев уо. д. а. баалар. Оттон Дмитрий Лукич Далбаев 2157 кг үүтү атыылаата. Бу күннэргэ үлэ салгыы ыытыллар.

П. ФЛЕГОНТОВ.

ЭДЭРДЭР ЭРЭЛИ САҒАЛЛАР

Ардах түһэ турара, ыанньыйбыт ынахтары хотоҕостуу субутан бостуукпутар титиик тиэргэнигэр киллэрэн эрэллэрэ. Киэһэнти ыамы баттаһа кэлэхпит итти. Манна, Тамах сайылыкка, Карл Маркс аатынан совхоз Төнүргэстээхтээҕи комплексыгар кыстаабыт сүөһүлэр тахсыбыттара.

Сайыдыҥ барахсан бутэй күөҕүнэн мүчүйэн, мүөттээх салгыныгар илгийэн, кэҕэтии саҥатынан чоргуйан, туһсан ахан турар. Бэртэхэй тутуулаах мэндиэмэннээх дьиэттэн: «Уо, ынахтарбыт кэллилэр!» — диэбитинэн кыргыттар таҕыстылар.

— Бу сылдьаллар ыанньыксыттарым. Үлэһит, бүтүрү өҕолор түбэһэн абыраатылар, — ферма старшайа Елена Афанасьевна Дьячковская кэпсиир.

Манна Чурапчы орто оскуолатын «Тамах—89» диэн үлэ, сыныьалаҥ лаҕырыын оҕолоро сайын аайы аҕаан-минээн ыанньыксыттыы тахсаллар эбит.

— Биһиги лаҕырбыт оҕолоро бу Тамах уонна Хараандыйа сайылыктарыгар арахсан ыанньыксыттары солбуйаллар. Манна—6, аҥтах—7 оҕо үлэлииллэр. Идэҕэ туһаайыы бэрсиэдэгинэн. Биһиги оҥу шефскай үлэбит программатын кытары сибээстибит. Бу кыргыттары аҕаан-минээн ыанньыксыт идэтин баһылаатыҥыҥ идэтитэбит. Оҕолор баҕаларын учуоттаан үлэлэтэбит. Ол ордук эбит, — үлэ, сыныьалаҥ лаҕырын начальника математика учуутала Любовь Ивановна Лаврентьева быһаарар.

Билигин сайылыкка 170 ынах ыатар. Ааспыт сайын бу кэмнэ күннээҕи мам 1150 кг-на тэҥнэһэр. Билигин 9 ыанньыксыт үлэлиир. Күнүгэ ортотунан 1480-нуу кг үүт ыанар. Электродойканан туһаналлар. Уот барар түгэннэр илиннэн ыыллар. Үүт эбиллиитэ баар.

Ынахтар биллиҥнэ диэри торуу туралларын, өссө да 15 ынах торуоҕа.

Елена Афанасьевна ыанньыксыт тахсар кэнниттэн Лариса Оконешникованы биллиэр. Бу ыыстаан уопуоссаҕа сылдьар Юрий Антонов 15 ынаҕын соҕотоҕун ыыр. Күнүгэ ортотунан 138-тыы литр ылар. Сайылыкка тахсан баран хас ынах ахсын 20-лии литр эппит. Кыһамнылаах үлэһит. Ферма старшайа эйгиэ бэйэтин солбуйтарарта былааннаах тарбахха баттыы сылдьар киһитэ эбит.

Матрена Егоровна Сибирякованы иккиэ буолан солбуйар Сарсы Федосеевалаах ыамы эмиэ быһа түһэрбэккэ иһэллэр. Илиннэн да улахан киһиттэн иэҕэйэ суох ыыллар. Бу сайылыгы олус диэн сөбүлээбиттэр. Эйгиэл сайын эмиэ кэлиэх буоллаллар. Кыргыттар итиэ күрдук тардыстыларын ферма уонна оскуола биир сыалга-соруккa түмсүүлээхтик үлэлээһиннэрин түмүгэ диэн саныыбыт. Урукку ортүгэр фермаҕа оҕолор ыанньыксыттары солбуйалларыттан үүт аанньа ыаммат диэн саныырбыт мөлдьэх буолбатах. Оттон сатаан салайдахха, торийдэххэ ыччаттар да аҥыүөлү дэлэтар кыахтаахтарын бу Тамах опыта көрдөрөр.

Ферма старшайа үлэҕэ эриллибит киһи. Кини дуоһатыгар тута сылдьар санаатын маннык быһаҕан аста:

— Кырдьыгы кистэбэккэ этэхха, мэччирэн эҥэ күүлүнэн олоробут. Алаас тарбыт өҥнөох буолан абыраатылар. Дьиэгэр, эбии аһылык өҥөрөн сиэтиэхтээх этибит. Оҥу, тугу кистиэмий, кыһыны быһа сүүһүнэн тонна эбии аһылыгы таһабыт. Олус сылайдыбыт. Оҕоҥ кыратык чыын ыыа түһүөхпүт этэ диэн саалаттаан көрдөспүппүт. Ыллыммыттара. Иннэ тыынан эбии аһылыгы сиэтэ илиннит. Оттон атын үүт лаппа өбиллэрэ хаалла. Аныгы надиэлэттэн өҥөрөн сиэтиэхпит. Үүкүн ситиэхпит улахан.

Кини адъас кырдьыгы этэр. Хотон үлэтэ кими баҕарар улуугурдара чахчы. Рабочай киһи көрдөспүтүм диир да, дьиэгэр, сэрэттэҕэ. Оҥу билэн-көрөн совхоз салаатата, чуолаан билигин бириигэ дьиэри солбуйар Афанасий Арбаков дьон тыын ылыахтарыгар диэри коммуньөрбө өҥөрөр атын дьоҥу булан биэриэхтэрэ хаалбыт. Бүтүн ыйтан ордук кэмиэ төһө элбэх үүт кэлиэхтээҕэ хаалбыта буолуой?

— Сайыҥны былааммыт — ыанньыксыттан 810-нуу кг үүт. Арендабыт дьыалата бытаанык сыҕарыйар... Ыарахан. Сорох эдэр ыанньыксыттар үлэн-хамнаһы ойдоообот курдук тыллаһаллар. Арендаҕа киирбит ыанньыксыпын да, үүлүн расценкаҕа ыаҕаҕын. Ол аата, төһөнү ыаҕыппынан. Дьон ойо-санаата тэҥнэн үөкүтүөр диэри, арааһа, эрэйдэнэ түһүөх курдукпут. Өйдөтүү, үөрэтии наада, — Елена Афанасьевна санаатын түмүктээтэ уонна титиигэр тиийдэ.

Сотору кэминэн үүт тыаһа биэдэрэлэргэ тырылыы, курулуу түстэ. Ыаммытынан үүт сылгас миньигэс сыта биллиэ.

Семен ПОПОВ.
(Хаһыат аналл. корр.).

Снимоктарга: (хаҥастан уҥа) ыанньыксыттар Марина Игнатьева, Сардана Павлова, Бүлүүтээҕи педучилище үөрэнээччитэ, лаҕырыгыттаах ыанньыксыт Анна Ксенофонтова; үчүгэй үлэлээх Лариса Оконешникова.

П. Оконешников фотота.

МНР студеннара кэллилэр

Биһиги оройуоммутугар быраатты Монгольскай Народнай Республикаттан 30 киһилээх студенческай тутар этэрээт кэлла. Этэрээти командир Барху, комиссар Осохбаяр салайаллар. Монголия студеннара Саха государственнай университетын «Айталы» студенческай тутар этэрээтин кытта Эрилик Эристин аатынан совхозка күрүө тутуохтара. Диринг эдэр ыччата ыраах сиртэн сылдьар ыалдьыттары итиитик көрүстэ, маана доҕордоһуу биллэрэ тэриллиннэ.

«СО» корр.

Райсовет исполкомугар

Аастыт сэбэрэтэ райсовет исполкомун уочарата суох мунньаҕа буолан аастэ.

Исполком сыныарыллыбыт суолу-иниҥи өгөрөтүүгэ өрөөуоннаах суолу тутар-өремүөннүүр учаастак салалтатын (начальник В. Н. Евграфов) ыытар тэрийэр үлэтин туһунан боппуруоһу көрдө.

Бу боппуруоска кэпсэтии сытыы критикалаах тыа барда. Онуоха биллэр-нэстэр төрүөттэр бааллар. Ол курдук, суолу тутар-өремүөннүүр учаастакка ордук кэнниккэ кэмнэ салалтанан астыммат буолуу быһыытамайыгыта олохсуйда. Маннык кадрдар эпизодтарынан биллэр намыһах, кэлин үлэ дисциплинэтин кэһиилэр үгэскэ кубулуйдулар, коллективка сарсыгсатаҕай тэрээһин дьон санаатын, настроениетын туһэрэр. Учаастак сыл иккис кварталынаах былааннарын тохтотуурга олус мэлдьи. Онон Аммаҥнан кэлбит өрөөуоннаах тахаҕаһын таһыы хаһыстанна. Тарааһын суоҕуттан бу суолга сайыскы өрөмүөн ыраах ыраах ситэ ыытыллыбата: суол иккиортүөҕэ уу түөрилиннибэт, хайыта охсуулларга буор кутуллубат, транспорт сылдьар өртө дэхсиммэт. Оттон ардахтар кэмнэригэр сырыы буктын даҕаны кыаллыбат.

Быйыл Чурапчы—Алтараа Бэстээх маршрутунан автобус сылдьа илик. Биричиинэтэ—суол аварийнай туруктаах. Чуолаан өрөөуоннаах территориятынаах суол кэрчигир турута олус мэлдьи. Маннык биһиги учаастакпыт илиитэ-атаҕа тиийбэт. Онон кэһилиннэ улаханнык эрэйдэнэ. Бэстэхтээҕи предприятие өрөөуоннаах филиалыттан автобустары тэпнэрэр туһунан боппуруоһу туруорутта түбэһэхча буолбатах. Өрөөуоннаах лиэктэриниэҕи суоллар мэлдьи, пассажирдары таһыы кыаллыбат.

Исполком В. Н. Евграфов быдаҕастык хамсатыылаах дьаһаллары ыларга эрдэтиллэр учуоттаах кини үлэтин туһунан боппуруоһу туруорбатын туттунна, кини иннигэр чопчу соруктары туруорда итиннэ «Якутавтодортаа» Чурапчыга ПМК-ны тэрийэргэ, суолу өгөрөр техниканан нөмөлөөргө көрдөһүү өгөрдө.

Райсовет исполкома итини тэҥэ өрөөуоннга паспортнай режими тутуһууну хаччыйар дьаһаллар тустарынан боппуруоһу дьүүлэлэтэ.

Кэнники сылларга сельсоветтар исполкомнара уонна райсовет исполкомун нэ дьыалаҕа отделын туһаайыах сэдэхтэрэ гражданнары прописката гражданнары ыытыллыбыта: итиннэ кэлэн олорбуттар. Онон ыытыллыбыт. Ол түмүгэр өрөөуоннаах тас өртүгэр барыыга прописката суох кэлэн олоруу уонна оннооҕор үлэҕэ ылыллыы чахчылара баалларын.

Балаһыанньа ордук өрөөуоннаах мэлдьи. Маннык паспортнай режими кэһии маассабай. Өрөөуоннаах предприятиелар, учреждениелар уонна тэрилтэлэр салалталара прописки-паспортах дьону үлэҕэ ылыылара үгэскэ кубулуйда. Онуоха ким да эпипаттаабат, сельсовет исполкомун, нэ дьыала отделын паспортнай остуолун ертүүлэриттэн сөптөөх хонтуруол хаччыллыбат. Ол түмүгэр Чурапчы сельсоветыгар кэһиилиэньэтэ ахсаан өртүнэн сиэрэ суох үүнэ турар. Маннык үксүгэр кэнидиэктэр ыччаттара ыччаттара кэпсэн хаалаллар. Онон дьиэлэн-уотунан, аҥылыгынан, о.д.а. хааччыныыга баллаҕ-кэстэр ыарахаттар үөскүүллэр. Дьиэ-уот, коммунальнай хаҺаайыстыба производственнай холбоһута эмиэ кварталаах олорор дьиэлэргэ олохтоохпуу, киллэрилиннэ - таһаарылыны ыытан тэрийбэт, хонтуруоллаабат, ыуормаҥан көрүллэр дьиэ кэнэ хаачыллыыбат.

Иккис өртүнэн сорох гражданнар иккилии, үөнүөҕор үстүү дьиэлэхтэр. Сельсовет исполкома бу дьыаланы сиэтэ суох хонтуруоллуур. Бэйэлэрэ олорор дьиэни туттан ыыхтаах уонна изтээх ведомственнай тэрилтэлэр үлэһиттэрэ сельсовет уочаратыгар туруулара үгүс.

Исполком бу боппуруоска туһаайыах быыбарыыны ылынна.

✦ *Хаһыаппыт дьайымтыатын туһунан* ✦

ЫСТАТЫЙААРБЫН БИГЭРГЭТЭН

Билигин кэнн аһаҕастык кэпсэтиһэр, кэскиллээҕи түстэһэр, саҥалыы өйүнэн-санаанан салайтарар, үлэлиирхамсыыр кэмэ кэллэ. Үлэ дьонун ыраас таһымнаах мунньахтарга кэскиллээҕи кэпсэтиилэриттэн, бинриилээн эптүзиастар, үчүгэйгэ, кэрэҕэ тардыһаччылар ыллыктаах санаалариттан силис тардыспыт бэйэм сорох санааларбын өрөөуон да, республика да хаһыаттарыгар бэчээттэтим. Ол эрээри күттүөннээх хамсааһын тахсыбата дии саныыбын, быһаччы дьаһаллар ылыллыбыттара кэстүбэт. Олору куоҕаларыгар-маҥыларыгар оҥустаран олоххо киллэрсэргэ дьулуһар, былааннаһар салайааччы да баара биллибэт курдук.

Уу—олохпут төрдө, тыын боппуруоспут. Сүүкураан сылларга элбэхтин эрэйдэммит, улаханнык эмсэҕалаабит дьон быыстынан, кэһэйбэппит, уруок өгөстуммаппыт бэрдиттэн бэрниҥэххэ эрэ сеп. Сорох дьыалларга айылҕа барахсан бэйэтэ далбарданар быйыгын, уйгутун кэскиллэхтик дьаһанан, улаҕалаахтык толкуйдаан туһамматахпыт, кэспэбитин сарбынардыы тускуллаабыппыт бөрө улахан итэҕэспитинэн буолар. Холобур, 1967 уонна 1980 сс. балысхан халаан ууларын мүлчү туппуллутун өйдөөн-санаан аһарыаҕын. Ол сылларга өрөөуон киниигэр арбаа эрэ муоданан сылдьарбыт, болтоолор ыынан бэрэбиэстэммиттэрэ, Таатта, Хонду үрэхтэрэ барахсаттар иккэ хара тыаларынан киэдиспиттэрэ. Оннук быйаннан кэскиллээхтик туһанар курдук дьаһамматахпыт, мэлдьи буоларыныы, күнүзээҥинэн түбүгүр бүппүт, күмэҕынан айдаарбыппыт, сүпсүгүрбүппүт.

Утут сыллар эргиллэх чинчилээхтэр. Онон сүрүн үрэхтэрбитигэр аҥыллар сабыллар ааннардаах капитальнай быһыттары тутуу былаанныахха, үрүйдэр тэрдуларын ахсын буор быыттары оҥорон уу саппааһын үөскэтиннэхха, үрэхтэр сүннүүлэриэҕин алаастарга уулу хаһаллар дьаһаллары ылыахха. Лена да, Амма да ууларын иэтэспэккэ, ким да дьаһайарын күүппэккэ нөөр уу проблематын быыбарыыга быһаччы үлэни саҕалыырбыт наада. Ол иннитэн сайҕана турар кыахтаах үрэхтэр сүннүүлэригэр, бөҕөлөлөтөрдэн тэйиччи хастыы эмэ ким усталаах котлованнары хастарыахха, олорго аҥыар уулу олохсутуохха. Оттоҕуна кэлэн Лена да, Амма да уулара кэлларинэ уонна утут сылларга сайҕана турар кыахтара үөскүүх этэ.

Үрэхтэр сүннүүлэригэр олорор бөҕөлөлөтөр уулусаларын хаҥаабалыахха, куһаҕан уулара атын сиргэ сүүрүгүрэр дьаһаллары ылыахха, үрэхтэр кытыларыгар буор модьоолору оҥортуохха. Уу саппааһын дэлэйдик олохсутуннахпытына туман түһүө, ардах таарыйыа, сиик олохсуйуо этэ. Оччотугар оҕуруот аһын, бурдук, от өлгөм үүнүүлэрин ылардыт чахчы, ону тэҥэ нүөлсүтэр системалары кизэнник туһанар кыахтар үөскүүх этилэр. Бу боппуруоһунан өрөөуон, совхозтар салайааччылара кэскиллээхтик дьарыктаналлара, быһаччы дьаһаллары олохтуулларга наада.

Сиргэ сыһыаны тоскуттуспарар туһунан үгүс уураахтар - ылылыннылар. Бэрт элбэх кэпсэтиһин буолла, ораас сүбэлэр оҥоһулунуулар. Ол эрээри биһиги өрөөуоммутугар оҥ да сылларга курааҥҥа сиэнэн омсолоох үгэһэ баара бу боппуруоска күттүөннэх дьаһаллары ылларбатаҕа, дьон өйүгэр-санаатыгар «кыһалҕалаах сыл», «кытаанах кыстык» диэн төттөрү өйдөбүллэри киэрбитэ, туох да дьаһалы ылбакка олорон биэриини үөскэппитэ. Бүтэйдээһини кыайа-хото туппатахпыттан, оҥ да сылларга, оту хаһаммматахпыт, ходуһа уонна мэччирэн сирдэрэ араарыллыбат буолбуттара, бүтэйдээһин кыаллыбатаҕыттан татым үүнүүлэнэн үгүс ночоокко тэбиллэрбит.

Онон бүтэйдээһин боппуруоһун аҕыйах сыл иһигэр быыбарбыт наада. Билигин техника үйэтигэр маныаха үлэни кыһыннары да ыытар кыах баар. Бу боппуруоска үрдүү турар тэрилтэлэриэн элбэх хураахтар мылыллыылар. Ол эрээри туолуута хонтуруолламмат, ирдэммэт. Холобур, Субуруускай аатынан совхоз 1990 сылларыгар диэри 118,2 км усталаах бүтэйи тутуохтаах эбит буоллаҕына, аастыт үс сылга баарасуоҕа 37,5 км оҥордо. Совхоз Хатылыгаабы от дедениетыгар коммунистпенсионер И. Я. Чичигиноров бүтэйдээһинигэ инициатива көтөхпүтэ өйөммөтө. Инни сыл үйүө буолан 40-са гектардаах сири бүтэйдэн өлгөм үүнүүнү ылары ситистилэр. Оттон билигин чороҥ соҕотоҕун үлэлиир.

Былырыын Бабаҕа үрэҕэ балачча таныктаах сорус этэ да, уонунан аҕыллар атыыр үрэх «оттоспута», субан сүөһү тэпсибитэ. Оттон быйыл халаан уута балачча ылла, онон өлгөмнүк үүнэригэр эрэллээхпит. Ону ыыах, сылгы сүөһү төһөтүн ылларара биллибат. Өбүгэлэрбит кыстыктара уонна сайылыктара кичэллээхтик арыаллара, бүтэй аҥа сабыллара, онон мэччирэн сайылык өртүгэр буолара. Онтон оҥордуулара уонна оттоон баран күҥүн ходуһаны дьаһаллара.

Көмө хаһаайыстыбаны сайыныарыыга улахан болҕомто уурулларга буоллаҕа. Ол эрээри пэһиилэниньэ ордорувар үүтүн, этин, сүөһүтүн совхозтарга туттарар, онон совхозтан оттуур сүр ылар. Бу, мин саныахпар, түктэри. Кэтэх хаһаайыстыбаны сайыныараччылары оттуур сириэн хааччыйыахха уонна ордорувар бородуукталарын эргиэн тэрилтэлэрин ыыгуо пэһиилэниньэҕэ атыыга таһаарыахха. Оччоҕуна эрэ миэстэҕэ Асүөл программатыҥ олоххо киллэриигэ хамсааһын тахсыан сеп.

Ходуһалары, бааһыналары сылгы кыстыгын быһаарыыта улахан суолталаах. Оттоммут сирдэр кэнчээрилэрин көдьүүстээхтик туһанын мэктиэтэ. Ортоотуу сыл ахсын ыытартан кутталымыахха, тэрээһиннии уонна бириэмэтин эрэ табыахха наада. Билигин үрэхтэр, алаастар добуунарын хорутан тиэрэтэ ууралаан кэбиһан баран, салгыы өгорботубут, туһаҕа таһаарар курдук дьаһамматыбыт. Төттөрүтүн, сылгы мэччирэгин ыыраттыбыт. Билигин сүөһү аһылыгын бааһыаттан ылабыт. Итэ, биир өртүнэн, бурдугу кэнн сиириэтэр анаан үүнэриигэ охсуулаах буолла. Туорахтаах культуралар үүнэр сыллара баар этилэр. Холобур, 1972 сылларааха субуруускайдар үүммүт бурдуктарын ханна да тыар сирдэрэ суох буолан, сарай, титик ахсын кута сатаабыттара. Кэлин аһылыкка туһаммат буолан суолтаны биэрбэттии тут табыт. Ол иннэ кохтоохтүк сана бытыгыраан эрэр бурдук үүнүүтүн ыыах, сылгы сүөһү тэпсиитигэр кыһаммат буоллубут. Баһына сыл ахсын биллибэтиэн кыаран иһэр. Паары көтөвүүгэ, хадыыналы хорутуугa суолтаны биэрбэт буоллубут, сири таҥастааһын хаачыстыбатыгар ыһамньы суох. Ирдэбил туруоруллубат. Онон бурдук, хортуоппуй, оҕуруот астарын арендаласпыттар эпизодтаах буолуох тустаахтар.

Олорор, үлэлиир бөҕөлөлөтөрбитин туһугар, кинилэри билигин көрдөбүлгэ эпизоттаар толору хааччыллыылаах туруулаах байытыыбыт кыаллыбат. Хатылы бөҕөлөлгэ 60 сыл устата кэнн аатырда даҕаны, оннооҕор күн бүгүнүгэр диэри куулуппут суох, орто оскуола базата эргэрдэ, бөҕөлөлэ туһугар оҥоруута үлэ барбат, уопсай кэстүүтэ олус куһаҕан, ыһыллыах. Ыаллар бэйэлэрэ дьиэ туттууларын суотуттар бөҕөлөлэн улаатар, кэлгиир курдук. Биһиги 20-30 квартиралаах толору хааччыллыылаах олорор дьиэлэри туттуурга киирэрбит уолдьаста. Бастаан учуутталларга, совхоз специалистарыгар тутар ыах баар. Ону тэҥэ Партизанскай уонна Набережнай уулуссаларга олороччулар кытыһан 20 квартиралаах дьиэни туттан кыһыгыы ыйдарга кыстыыр кыахтахтар, дьыл сылаас кэмигэр дьиэлэриэгэр сайыыларыгар, оҕуруот астарын үүнэриннэр дьарыктаныыр. Итэ водоканализацияны оҥоруута быһаарар оруолу ылыа этэ.

Уу хаһаайыстыбатын тэрилиигэ, сиргэ сыһыаны тупсарыыга, социальнай уонна культурнай үлэ боппуруостарыгар барыы сүбэнэн бүттүүн туруоруоҕа, ааҕу-санааны түмэргэ ыытарабын.

Н. СОЛОВЬЕВ,
Саха АССР оскуолатын үөрүүлэах учуутала, РСФСР үөрэҕин туйгуна.

✦ *«Дьиэ кэргэн» программа* ✦

ДЬОЛЛООХ ДЬЫЛҔА

Оҕону иитиигэ дьиэ кэргэн оруолун үрдэтэр сорук турда. Партия райкомун туһаайыах пленумун уураахтарын дьүүллэнии биһиги «Агротехснаб» предприятиебытыгар эмиэ буолбута. Ол курдук, баланча кэпсэтиилээх аһаҕас партийнай мунньаҕы таһыгар политическай үөрэх оскуолатын уочараттаах занятиетыгар санааны атастаһыы тэриллибитэ уонна үлэ коллективын тороппуттэрин конференцията ыытыллыбыта. Итиэннэ төрөппүттэри таһыгар ыччат наставниктара, сэрии уонна үлэ ветераннара, педагогтар, эмп үлэһиттэрэ, библиотека представителлэрэ, партия райкомун эпизоттаах үлэһиттэрэ ыытыллыбыттара. Түмсүүлэргэ бэлэмнэниилэн сибээстээн коллективпытыгар тоҥо-харча тороппут, тоҥо өдө баарын, үлэһиттэр хаачыллыылара хайдаын, соҕотох ийэлэр, эдэр ыаллар, ыарахан олохтоохтор эҥин туһунан билиибит биллэрдик кэпсэтэ. Ол иһигэр урут үрдүнэн соҕус сылдьар боппуруостарбыт күөрэйталаабыттарын эмиэ билиниэхтэахпит. Кылаабынайа, дьон ыһыллатын билэ сатаабын баар буолла. Онтон көрөн ыыллар көмөлөөру оҥоорго администрация даҕаны, профком даҕаны былааннаах эрэллэр.

Бастыҥ үлэһит дьиэ кэргэн олоҕун-дьаһаҕын иитиннэрэн - биллэрэн иитиэ үлэлиэхтээхпит. Бу өртүнэн биһиги пропагандалыах айылаах дьоммут аҕыйаҕа суохтар. Онтон кэнн үөрүөн эрэ сеп.

Биир оннук ыалыван биһиги коллективпыт баар-суох дьоно, ыччат наставниктара кэргэннии Лидия Акимовна уонна Павел Павлович Макаровтар буолаллар. Кинилэри Чурапчы олохтоохторо үчүгэйдик билэр буолуохтаахтар. Кырдьык даҕаны, үлэлэн үтүө ааты ылбыттараллар таһыгар, бастыҥ кэнчээри ыччаты иитиит төрөппүттэр буоллаллар. Лидия Акимовна тэрдэ — Маҥа-Хаҥалас. Бу дойдута дьолун булан 26 сыл ыал буолан олоҕун үтүө кэмнэрин атаарда. Биһиги тэрилтэбитигэр бухгалтердыыр, үчүгэй үлэтэ элбэхтэн биллэнэн турар. Оттон Павел Павлович—норуот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ. Кини үрдүк квалификацияламан сиэрэ суох үүнэ турар. Маннык үксүгэр кэнидиэктэр ыччаттара ыччаттара кэпсэн хаалаллар. Онон дьиэлэн-уотунан, аҥылыгынан, о.д.а. хааччыныыга баллаҕ-кэстэр ыарахаттар үөскүүллэр. Дьиэ-уот, коммунальнай хаҺаайыстыба производственнай холбоһута эмиэ кварталаах олорор дьиэлэргэ олохтоохпуу, киллэрилиннэ - таһаарылыны ыытан тэрийбэт, хонтуруоллаабат, ыуормаҥан көрүллэр дьиэ кэнэ хааччыллыыбат.

Иккис өртүнэн сорох гражданнар иккилии, үөнүөҕор үстүү дьиэлэхтэр. Сельсовет исполкома бу дьыаланы сиэтэ суох хонтуруоллуур. Бэйэлэрэ олорор дьиэни туттан ыыхтаах уонна изтээх ведомственнай тэрилтэлэр үлэһиттэрэ сельсовет уочаратыгар туруулара үгүс.

Исполком бу боппуруоска туһаайыах быыбарыыны ылынна.

Макаровтар ийэ, аҕа буолар нэстэрин, эпэнтим курдук, дьоһуннук толороллор. Оҕолоро кыраҕыттан үлалии үөрүйэхтэриэн уратылаахтар. Улахан уоллара Павел аҕатын туйаҕын хатарааччы диэххэ сеп. Билигин Иркутскайдаабы тыа хаһаайыстыбатын институтугар инженерьмеханик идэтигэр үөрэнэ сылдьар, үһүс курска. Бүтэрдэҕинэ, төрөөбут өрөөуонутар кэлэр баҕалаах. Онуоха эмиэ төрөппүттэр сабыдыаллара баарэ саарбаҕа суох. Кыыстара Светлана үрдүк үөрэҕи бүтэрэн учууталлыы сылдьар. Ол иннинэ музыкальнай оскуоланы бүтэрэн баран биһиги предприятиебыт детсадыгар үлэлии сылдьыбыта. Бэрт аламаҕай майгылаах оҕо таптыыр педагога буолар кэскиллээҕин көрдөрбүтэ. Ыал кыра оҕото—Аким. Кини билигин алтыс кылааны бүтэрдэ. Оскуолатыгар техническэй кружуокка дьарыктанар, үчүгэйдик уруһуйдуур, хас да конкурс кыайыылааҕа. Оссо киниэхэ устарын сөбүлүүр, төрөппүттэрэ үлэлиир коллективыгар кэлэн бэйэтин айымныытын көрдөрөн үөрүүтэ.

Макаровтар коллектив кыһаллатын кыһаллаа оҥостор, үөрүүтүгэр тэҥнэ үөрэр ыалынан биллэллэр. Ол курдук дьылҕаларын биргэ үлэлээччиларын кытта арахсыспаттык ситимнэбит дьон. Итэ чахчы дьоһун хаачыстыба дии саныыбын. Кинилэри сиэннэрэ, кэнэҕэски кэнчээри ыччаттара, дьонноро-сиргэлэрэ ойдүү, ахта сылдьар дьылҕаламмыт дьоллоох дьиэ кэргэннэн аҕабын.

Е. КАЖЕНКИНА,
«Агротехснаб» кадрга отделын инспектора, наставниктар советтарын председателэ.
Чурапчы с.

✦ Сүөһү иитиитэ—ударнай үлэ фрона ✦

„САРДАҺАЛАР"—МАЛАДЬЫАСТАР

«Мындаҕаайы» совхоз Солоньевтааҕы отделениета XII пятилетка төрдүс сылын кыстыгар ылымныт социалистическай эбэһээталистибэтин ситиһиилэхтик толордо. Кыстыктааҕы эбэһээталистибэни толоруута ферма коллективтарыгар уларыта-тутуу үөбдүк тыына быһаарар оруолу ылла. Ол курдук, фермалар туос-туһунан арендаҕа киирэн үлэлээбиннэрэ ыанныыксыттар үлэҕэ интериэстэрин улаатыннарда. Кыстыкка отделение үрдүнэн валовойунан 3283 ц ыырга ылыллыбыт эбэһээталистибэ 3853 ц толорулунна. Мантан 3440 ц государствоҕа туттарыллан, сорудах эмиэ аһарылынна. Үүт табаарынаһа 88,5 бырыһыанга тэҥнэстэ. Ордук үчүгэйдик «СардаҺа» ферма коллектива (арендатор Семен Дмитриевич Петров, ферма старшайа Татьяна Гавриловна Собакина) үлэлээтэ. Коллектив валовойунан 1503 ц, бинир фуражнай ынаҕыттан 1474 кг үүтү ыан, эбэһээталистибэтин 138,2 бырыһыан толордо. Бастыҥ ыанныыксыттар Татьяна Гавриловна Собакина, Егор Гаврилович Собакин, Анда Михайловна Иванова бинирдии фуражнай ынахтарыттан туһаанныаҕынан 1738 кг, 1621 кг, 1563 кг үүтү ыатылар.

«Илгэ» коллектива кыстыктааҕы эбэһээталистибэтин үүтү ыаһыҥа 105,5 бырыһыан толордо. Оттон «Юность» ферма коллектива эбэһээталистибэтиилээҕэр буолуох былааныгар да толорбото. Арендатор А. Н. Христофоров салайар коллективын кытта бинир тылы булбакка, уопуска ылан баран устуран уурайаары туруорса сылдьар.

«СардаҺа» ферма коллектива ыабыт үүтэ отделениеҕа кыстык устата ыаммыт үүт 41 бырыһыаныгар тэҥнэһэр. Бу коллектив сыл алта ыйыгар хас бинирдии фуражнай ынаҕыттан 1061 кг ыата. Онон инникигэ элбэҕи эрэниэрэр, совхозка эрэ буолбакка, оройуонга бириистээх миэстэҕэ аныыһар кыахтаах коллектив буола үүнэн эрэрэ биһигини барыбытын үөрдэр. Бинир өйүнэн-санаанан уонна аҕаан-суоттаан үлэлээһин түмүгэр отделениеҕа быйыл урукку сылларга кыайтарбатах 150 т кирбиини ылар кыах үөскээтэ. Оттон «Илгэ», «Маарыкчаан» фермалар коллективтара тэтимнэрин ыйыктыбакка, ессе эбэлэрэ наада. Киниилэр кыстыкка ылыммыт эбэһээталистибэлэрин сиирэ-хаҥы толордулар.

«Юность» «СардаҺатан» бинир фуражнай ынахтан үүтү ыаһыҥа 568 кг хаалан иһэр. Бинир тэҥ усулуобуйаҕа үлэлии сылдьан маннык улаханнык хаалыы коллектив үлэтигэр-хамнаһыгар улахан мэһэйдэр баалларын этэр. Отделение совета, совхоз дирекцията, туһаанныах специалистар олору таба көрөн түргэнник көмөлөллөрө наада.

Сыл алта ыйыгар отделение 2881 ц үүтү ыан, былааныын 117,6 бырыһыан толордо. Үүтү государствоҕа туттарыы сорудаҕа 124 бырыһыан толорулунна. Бу—оройуонна бинир саамай үрдүк көрдөрүү.

Отделение сүөсүһүттэрэ ситиһиллибити ессе чигэтиэхтэрэ диэн эрэниэҕи баҕарыллар.

А. МАКАРОВ.
(Хаһыат общ. корр.).
Мырыла.

Н. А. Протопопов салайар толору механизациялаах звенота Субуруускай аатынан совхоз Хатылыгаацы отделениетыгар бинир бастакыннан общественнай сүөһүгэ дорохой аһылыгы бэлэмнэһиигэ турунна. Киниилэр бу күннэргэ чугас эргиннэҕи ходуһалартан үлэлэрин саҕалаатылар. Ити бөҕүөлэктэр сүөһүлэрин ааҕахтарын аныыттан тутуу былдьаһан оттуурга быһаарымыттар. Былырыын 400 тонна оту соҕотуонкалаабыт эбит буоллахтарына, быйыылы былааннара 600 тонна.

Снимокка: эдэр отчут Афоня Кривошапкин.

П. Оконешников фотота.

✦ *Тутууга—тэтими, хаачыстыбаны!* ✦

ТАРДЫЫЛЫКТАР

Карл Маркс аатынан совхоз хаһаайыстыбаннай ньыманан 8 объегы тутар. Мантан үһэ, Дьабылаҕа 40 миэстэлээх остолобуой уонна 27 миэстэлээх уопсай дьиэ (бу балыыһа буолуохтаах). Урах Күөрэҕэ 10 миэстэлээх гараж, бу III кварталга үлэҕэ киириэхтээхтэр. Остолобуой 1984 сылтан, уопсай дьиэ 1985 сылтан тутуллаллар. Ол эрээри, көҥдөйдөрө бүтэн баран, матырыйаал уонна оборудование (турба, радиатор, кыраасканы, о. д. а.) суох буолан тардылыннылар. Холобур, остолобуойга сыл аҥарыгар титулга киирбит былаан быһыытынан 25 тыһ. солк. тутар-таҥар үлэ ыытылыахтаах буоллаҕына, 7 тыһ. солк. эрэ үлэ толорулунна. Оттон уопсай дьиэҕэ 40 тыһ. солк. былааннаммытыгар бинир да солкуобайдаах үлэ ыытылыбата. Онон совхоз бэйэтин күүһүнэн тутар объектарыгар 134 тыһ. солк. үлэни ыытыахтааҕын 12 тыһ. солк. толорбото.

Субуруускай аатынан совхоз (директор А. В. Ефремов, старшай прораб И. В. Савин) ОАПХ тутуута отделыгар отчуотун түһэрбэтэ. Ыам ыйыгар эмиэ отчуоттаабатаҕа. Онон хайдах үлэлээн иһэллэрэ биллибэт. Совхоз бэйэтин күүһүнэн 14 объегы тутарыттан быйыл 10 объегы государственнай комиссиянан туттарыахтаах эта. Олортон улаханнарынан Болтоҥоҕо кулуун уонна 100 миэстэлээх хотон. Хатылыга 5 миэстэлээх гараж, 1000 тоннаалаах ыскылаат, о. д. а. буоллаллар.

Эрилик Эристиин аатынан совхоз хаһаайыстыбаннай ньыманан тутар үлэлэрин сыл аҥардааҕы былаанын ырааҕынан (114 тыһ. солк.) толорбото. Иккис кварталга комиссиҥа туттарыллыахтаах Чакыр пилораматын сыаҕа, Хадаарга массыына дөора өссө да комиссиҥа туттарылла иликтэр. Совхоз тутааччылара сыл иһигэр 10 объегы бүтэрэн үлэҕэ киллэриэхтээх эбит буоллахтарына, үүммүт кварталга 5 объегы киллэриэхтээхтэр. Ол иһигэр Дириҥнэ 50 миэстэлээх гараж. Хадаарга уонна Чакырга түөртүү квартиралаах бинирдии олорор дьиэ уонна икки ааспыт кварталга туттарыллыбатах объектар. Маннык балаһыанньа эмиэ Карл Маркс аатынан совхозка маарынныыр. Көҥдөйү бүппүт объектарга матырыйаал, оборудование кэстүбэкэ, таҥыыта ыытарбат. Холобур, Чакыр пилораматын сыаҕар сыл саҕаланыаҕыттан 27 тыһ. солк. тутар-таҥар үлэ ыытыллыахтааҕа бинир да солк. толоруллубата. Дириҥнэ бэдэрээтинэн тутуллар 302 миэстэлээх оскуолаҕа МПМК коллектива сыл аҥардааҕы сорудаҕын 60 тыһ. солк. толорбото.

«Якутагропромстрой» МПМК-та совхозтарга 9 объегы тутар. IV кварталга 936,1 тыһ. солк. суумалаах 120 миэстэлээх оскуола Кылаҥнаҥа үлэҕэ киллэриллиэхтээх. Бу объекка сыл аҥардааҕы былаан 15 тыһ. солк. аһарылыннар. Ол эрээри МПМК коллектива совхозтарга мытар үлэлэриэр сыл аҥардааҕы былааныын 184 тыһ. солк. толорбото. Үлэ ордук Маралаайыга тутуллар мастерскойга, Хадаарга, Мындаҕаайыга, Харбалаахха тутуллар детсадтарга, Дириҥ оскуолатыгар мелтех.

«Чурапчы» совхоз сыл аҥарытар бэйэтин күүһүнэн 219 тыһ. солк. тутар-таҥар үлэлэри ыытыахтааҕын лоп курдук толордо. «Мындаҕаайы» совхоз (директор В. П. Чичигинаров, старшай прораб Д. Г. Батарин) 186 тыһ. солк. үлэни толорор былааннаах эбит буоллаҕына, хаһаайыстыбаннай ньыманан 429 тыһ. солк. тутар-таҥар үлэни толорон, бастыҥ көрдөрүүлэннэ.

«Мугудай» совхоз алта ыйга бэдэрээт ньыматынан 129 тыһ. солк. тутар-таҥар үлэни толоруохтааҕын 84 тыһ. солк. толорбото.

Ол эрээри барыы совхоозтарга үлэлэммит үлэлэри толору көрдөрүллүбэккэ «хаһааска» хаалларыллыбыт. Ол курдук, Маралаайыга депутатка наказ быһыытынан амбулаториеҕа диэн анаан тутуллубут 4 квартиралаах арболитовай дьиэ хоруобуйатыгар тиийэ ситэн баран, аҥардас старшай прораб С. Г. Ноговицын «тчуонка киллэрбэккэ, «хаһааска» хаалларыллыбыт. Бу объекка трансформаторнай подстанция туруоруллуута быһаарылла илик. Оройуоннааҕы сетевой участок (начальник Г. П. Кардашевскай) ыккыраччы ааҕаастыы олорор. Онон райсовет исполкома депутат С. И. Сергеевкэ быыбардааччылар биэрбит наказтарын толоруута күүс-көмө буолара наада.

Отчуоттарын түһэрбит бизнес совхозтар сыл аҥардааҕы үлэлэрин түмэн көрдөххө, былаан 106 бырыһыан туолбут курдук. Ол эрээри матырыйаалар (сваа, турба, радиатор, шифер, кыраасканы уо. д. а.) уонна оборудованиелар (котеллар, носуостар, сгоннар, о. д. а.) тиийбэттэрэ атахтыыр. Балар, кэлэр да буоллахтарына, олус хойутуулар, бириэмэни тардаллар. Иккиһинэн, оройуонга киниэммит буровой установка суова үлэни олус тардар. Биллэрин курдук, хаһыы баҕарар саҥа улахан тутуу сваяттан саҕаланар. Тастан кэлэр буровой установканы кэтэһиннэ-маннаныыта бириэмэ барара совхозтарга да баар суол.

Түмүктээн эттэххэ, оройуон бу болпуруостары быһаарданыыта эрэ тутууга сыллааҕы кирбиилэрин толорор кыахтаах.

А. МАКАРОВ.

1989 сылга от хомуурдаҕар ыччат-комсомольскай звенолар икки ардыларыгар оройуоннаааҕы социалистическай куоталаһыы УСУЛУОБУЙАТА

Куоталаһыы республикатааҕы «Көмүс хотуур» социалистическай куоталаһыыны ойуур уонна кэлэр кыстыкка общественнай сүөһү аһылыгын бэлэмнэһиигэ үлэ оҥорумтуотун үрдэтэр, хаачыстыбатын туһсарар, үлэ саҥа ньымаларын олохтуур сыаллаах ыытыллар.

Күрэхтэһиини оройуоннааҕы штаб тэриллэр. Хас бинирдии совхозтааҕы комсомольскай тэрилтэ декада ахсын ыччат-комсомольскай звенолар көрдөрүүлэрин биэрэн иһиэхтээх. Куоталаһыыта оройуон бары механизированнай, механизированнай аҥардаах уонна колективнай, илиинэн үлэлиир ыччат-комсомольскай звенолара ыытталлар. Хас бинирдии көрүүгэ оройуонга бастаабыт звенолар республика абсолютнай кыайыылааҕын аатын иһин куоталаһыахтара.

ТҮМҮГҮ ТАҺААРЫЫГА УЧУОТТАНАР:

—тэтим—сезоннааҕы былааны толоруу быһыына, графигы тутуһуу. Түмүк оттоһун бүппүтүн кэннэ таһаарыллар;

—хаачыстыба—үрдүк суортаах кэбиһиилээх оттору туттарыы, уматыгы, сапаас чааны кэмчилээһин көрүүлэллэр;

—саҥаны киллэрии—арендаҕа бэдэрээннэ киирэн үлэлээһин, үлэ саҥа технологиятын туһаныы, саҥа ходуһаны оҥостуу;

—дьиссиплиинэ—үлэ тэрээһинэ, ходуһаҕа хойутаабакка киириии, техниканы саахала суох үлэлэтии, звено чилиннэрин бэрээдэктэрэ, үлэ режимин тутуһуу.

Дьиссиплиинэни куруубайдык кэһии түбэлэтэн таһаарбыт звенолар куоталаһыыттан таһаарыллаллар.

Куоталаһыы түмүктэрэ көрдөрүү үүнэн иһэриэн от ыйын 3 күнүгэр, атырдьах ыйын 31 күнүгэр, балаҕан ыйын 20 күнүгэр таһаарыллаллар. Түмүгү таһаарыыга сүрүн көрдөрүүнэн звено бинир чилиннигэр төбө тонна от тиксэрэ буолар.

НАҢАРААДАЛААҺЫН

Механизированнай звеноларга бастаабыкка ЫБСЛКС райкомун Бочуотунай грамотата, мөбэл фондата туттарыллыахтара. Иккис, үһүс миэстэлээхтэр Бочуотунай грамоталары, сыаналаах бэлэхтэри ылыахтара.

Механизированнай аҥардаахтарга бастаабыкка ЫБСЛКС райкомун Бочуотунай грамотата, «Восход-3 М» мотоцикл фондата туттарыллаллар.

Иккис, үһүс миэстэлээхтэр ЫБСЛКС райкомун Бочуотунай грамоталарын, сыаналаах бэлэхтэрин ылыахтара.

Кэлэнэн-илиинэн үлэлиир звеноларга бастаабыт Бочуотунай грамотанан, «Восход-3 М» мотоцикл фондатынан бэлиитэнэр. Иккис, үһүс миэстэлэри ылбыттарга Бочуотунай грамоталар уонна сыаналаах бэлэхтэр туттарыллаллар.

Илиинэн үлэлиир звенолар ортолоруттар бастаабыкка ЫБСЛКС райкомун Бочуотунай грамотата уонна «Юпитер-5 К» мотоцикл фондата бэриллэр. Иккис, үһүс миэстэлэри ылбыттарга Бочуотунай грамоталар уонна сыаналаах бэлэхтэр туттарыллаллар.

Сиилэстиир звенолар ортолоруттар бастаабыкка Бочуотунай грамота уонна «Юпитер-5 К» мотоцикл фондата туттарыллар, иккис, үһүс миэстэлээхтэр Бочуотунай грамоталарынан уонна сыаналаах бэлэхтэриннэн бэлиитэнэллэр.

ЫБСЛКС райкома.

Статистика оройуоннааҕы отдела иһитиннэрэр

Сүөһү иитиитэ: 1989 сыл от ыйын 1 күнүнээҕи сводка

СОВХОЗТАР	Сүөһү ахсаана: ынах сүөһү 1989 с. былаан	ынах сүөһү туолла	о. и. ынах 1989 с. былаан	о. и. ынах туолла	сылгы 1989 с. былаан	сылгы туолла	о. и. биэ 1989 с. былаан	о. и. биэ туолла	Эти государствоҕа атыылаабыт (центнер): 6 ыйдааҕы былаан	туолла	1988 сыл ±	Үүтү государствоҕа атыылаабыт (центнер): 6 ыйдааҕы былаан	туолла	1988 с. ±	Бинир фур. ынахтан үүтү ыаҕыы (кг): 6 ыйдааҕы былаан	туолла	1988 с. ±	Сүөһү өлүүтэ: ынах сүөһү	о. и. ньиргэй	сылгы
Карл Маркс	1500	1937	600	609	900	1238	570	565	90	201	—84	3980	3334	+482	751	833	+238	58	27	7
Субуруускай	2100	2263	840	782	1700	2003	932	936	260	617	+210	5230	4337	—255	679	626	—72	111	29	12
Эрилик Эристиин	4500	5215	1700	1748	2710	3473	1700	1588	645	873	—15	9060	8547	+548	649	619	+18	175	125	21
«Чурапчы»	3400	3825	1200	1108	2000	2444	1200	1241	421	752	—100	7590	6314	+755	644	659	+148	93	72	18
«Мындаҕаайы»	2760	2990	950	919	1800	2518	1000	1053	487	689	+418	5450	6542	+1116	708	859	+175	59	45	12
«Мугудай»	3100	3604	1160	1119	2200	2613	1250	1247	790	1004	+346	6700	6474	—144	643	715	+2	66	40	34
Оройуон үрдүнэн	**17360**	**19834**	**6450**	**6285**	**11310**	**14289**	**6652**	**6630**	**2693**	**4171**	**+810**	**38010**	**35548**	**+2502**	**669**	**697**	**+69**	**562**	**338**	**104**

✦ *Биһиги—интернационалистарбыт* ✦

АМУР КЫТЫЛЛАРЫНАН АЙАН

Суоллааҕы бэлиэтээһиннэр

Бэс ыйын 1—11 күннэригэр Амурскай уобаласка Саха АССР искусствотын уонна литературатын күннэрэ буолан аастылар. Манна Саха АССР биллиилэх музыкальнай, фольклорнай, хореографическай коллективтара, композиторлар, художниктар, суруйааччылар, искусство, о. д. а. көрүүнэрин представителлэрэ барыта 400-тан тахса киһи кыттыбыт.

Бэс ыйын 1 күнүгэр сарсыарда 6 чаастан Благовещенскайга көтүөхтээх этибит. Бу күммүт хара маҥнайгыттан мүлчүргэнээх сырыылартан саталаммыт. Сарсыарда 3,5 чааска кэлиэхтээх массыынабыт кэлбэккэ таксинан самолекка олордуу бүтэн эрдэҕинэ тиийдибит. Хойутаатыгыт, хаалаҕыт диэн буолла, смена начальника даҕаны көмөлөспөтө. Дьолго 11 чаастан көтөр самолекка 8 иллэг миэстэ баар буолла. Итиҥ курдук мучумаанаан Чульманнан эргийэн 5 чаас саҕана Благовещенскайга тиийдибит.

Бэс ыйын 2 күнэ. Сарсыардаттан декада аһыллыытыгар бэлэмнии репетицияҕа сылдьан күнү быһа үлэлээтибит, тирэтибит хоруттубут. Репетицияны Саха государственнай үөрүүтүн ансамбльын салайааччы Г. С. Баишев сүрдээх сэргэхтик тэрийэн ыытта. Киэһэ «Россия» кинотеатрга «Край мой далекий, северный, любимый» диэн тематическай кинээс көрдөрүлүннэ. Көрдөрүүнү «Якутинновидеообъединение» рекламнай - информационнай отделын начальника Н. В. Винокурова салайан ыытта. Кэрэхсэтэн билбиппит, кинн биһиги биир дойдулаахпыт, урукку военком В. Д. Сотников ыыһа буолан бизэрдэ. Манна биһиги хомустаатыбыт, тойукчут С. М. Егоров туойан иһитиннэрдэ. Уонсайынан, короочтуларга саха фольклорун билиҥнэрдибит. Ол кэнниттэн Саха сирин туһунан кинээлэри көрдүбүт. «Тайна предков» кинээҥэ Увбаанча оруолун оонньообут артист Г. Федотов кэпсээнин иһиттибит.

Бэс ыйын 3 күнэ Сарсыарда 9 чааска В. И. Ленин паааматынныыгар сибэкки уурдубут, ол кэнниттэн репетициланныыбыт. 2 чаастан Пионер дыбарыаһыгар олохтоох «Ровесники» диэн ааҕо ансамбльын ыытары биһиги «Кэнчээрибит» көрсүһүүтүгэр ыытыллыыбыт. Саалаҕа киэҥник эрэхкэ Китайтан кэлбит туристары ыытары кэпиэлэйэ олордубут. Манна сылдьан көрдөхпүт-иһиттэхпэ, биһиги дойдубут Китайы кытта сыһыана түспэн эрэрэ хараҥа быраҕыллар. Амур анараа ыытылыгар костон турар Хэйхэ куораты кытта сибээс улаханнык кэҥэбит, 1989 сыл бэс ыйыгар Благовещенскай куораттан уонна Китайтан 30747 киһи хардарыта сылдьыбыт, уобалас тутуулларыгар сүүйүүлэн Китай рабочайдара үлэлиллэр, холбоһуктаах тэриллэлэр аһыллыбыттар.

Көрсүһүүнү «Ровесники» ансамбль ыттааччылара саҕалаатылар, онтон биһиги «Кэнчээрибит» тахсар. Манна «Кэнчээри» уонна кинн салайааччыта В. С. Парников туһунан аҕыйах тылы этиэхпин баҕарабын. 1981 сылларахха «Дьэрэҥкэйбит» ансамбль тэриллэригэр мин Бороҕоҥҥо баран «Кэнчээрини» көрө сылдьыыбытым. Онно ансамбль солистыгын мрыатын истэ олорон, сахалыы эттэхха, этим сааһа аһыллан «дьар» тыммыта, ноним кэдэгиэ-бита. Василий Степанович ырыаҕа мунура суох тайталыран, дириҥ биллиэннэн, үрдүк ситиһиилэриэн биһиги Д. П. Коркиммыт курдук бөдөҥ специалист диэххэ аада. Кини үлэтин салҕаан 30 оҕолоох бэртээхэй бөлөҕү Благовещенскайга илдьэ сырытта. Манна ыраахтыы тойукчут В. Бурнашеву (III кылаас) истэ олорон, эмиэ урукку чувстволарын ооньоотулар. Бу оҕо тойугу атын да омук киһитэ болҕойон олорон истэр тыла ыраастык, чаҕылхайдык, умсугутуулаахтык толордо. Бороҕоҥҥо ол сылдьыахпыттан бүтүннүгэ диэри Василий Степановичы Чурапчыга кэлэн ыалдьыттаан диэн көрдөһөбүн да, транспора хаһан да ыыйтарбат. «Кэнчээри» Чурапчыга кэлиэҕиҥэҕэр Благовещенскайга, Иркутскайга, Москваҕа тиийэрэ өрдүк дөбөҥ быһыылаах.

Маннык коллективтары көрө олорон, биһиги тоҕо манна тиийбэппит, биһиэхэ, Чурапчыга, талаанар, ама, суохтар үһү дуо диэн саныыбын. Биһиги «Дьэрэҥкэйбит» народнай буолла, ол эрээри эйбэх эрчимнээх, билиилээх салайааччыларга ыаҕыйар. Ансамбль үлэтин анардас М. Е. Васильеваҕа сүктэрэр сыыһа. Талаан эдэлэрдо хайаатар да баар, ону сайыннарыахха аада. Бу бойпуруос партия райкомун секретара А. С. Птицына уонна культура отделын сэбиэдиссэйэ С. И. Яковлев тус кыаммыыларын эрдэйэр.

Бэс ыйын 4 күнэ. Саха сирин бөдөҥ делегацията түөрт болоххо хайдан уобалас куораттарыгар уонна оройуоннарыгар барар буолла, биһиги иккис болоххо түбэстибит. Манна суруйааччылар Софрон Данилов, А. В. Кривошапкин, композитор Н. С. Берестов, художник А. П. Мунхалов, муоччут П. Н. Родионов, артистар С. Расторгуев, М. Колесова, П. Пестряков уб. д. а. баалларга.

Сир аайы олохтоохтор олус эйэҕэстик көрүстүлэр, күүгэ иккилии-үстүү сиргэ сылдьан концерт биэрэбит. Серышевскай оройуонуга концерт кэнниттэн түүннэри айаннаатыбыт, хараҥа бөрө, ардах түһэ турар. Ол эрээри дьоммут оройуон кыраныыссатыгар суолга тойуйан туралларга эбит. Автобустан таһааран ыыллаатуйан, эдэрдэлэн, түүстэрэх нилгэбиэн күүдүлэтилэр, сирдээн илдьэн хонор сирбитин буллардылар.

Оройуон аайы юнискай частар баалларга, олортон саха ойоторун коҥуулаах концертарга сырытыннардылар. Бинр сиргэ үөрэнэт оҕобутун Сивцев Вованы көрсөн кэпсэттибит, үөрдүбүт-ноттубут. Бинр танковай частаҕа казарматыгар сырыттыбыт. Олус ыраастык, чэбэрдик туттан олороллор эбит. Концертыт иннинэ саллааттар иһиниро, хаһыытаһа көрүстүлэр. Биһиги «соччо бөрөдэгэ суох дьон быһыылаах» диэн дьиксинэ санаатыбыт. Ол эрээри дьоммут концерды олус сэҥээрдилэр, көрдөһөн хомустарбытын көрдүлэрэ иһиттилэр, ооньоон бэрсибэлаатылар.

Бу куораттарга, оройуоннарга сылдьан биһиги 4-5 болоххо арахсан тэрилтэлэргэ ыалдьыттаатыбыт. Серышевоҕа сылдьан маннааҕы олох-дьаһах комбинатыгар уонна Киров ватынан колхозка бэйэбит эрэ сырыттыбыт.

Олох-дьаһах комбинатыгар кэлэн автобустан түһэрбитин кытары салайааччылар уонна фотограф көрүстүлэр, эҕэрдэлээтилэр буолла, хаартыскаҕа түһэрдилэр. Кыыл муннукка үлэһиттэр (уксэ дьахталлар) муһуннулар, бастаан кыбыстыах, мух-мах буолуох курдук буолан иһэн, хомус тыаһын, кэпсээн түмүгэр уопсай тыл тэҥнии көһүннэ. Уһуннук үлэһиттэр ыйытыыларыгар эппиэттээтибит. Кинилэр биһиги сахалар нууччаларга хайдах сыһыаннаһарбытын, аттарбыт, араспаанналарбыт тоҕо нууччалыыларын, дойдубутугар үлэлиир усулуобуйа, ас-таҥас, хамнас кэмэйэ хайдаҕын, кооперативтар, о. д. а. тустарынан интэриэйинриллэр. Икки ертүттэн бэркэ астынан тарҕастыбыт.

Бэс ыйын 9 күнэ. Благовещенскай куоракка тоннон каллибит. Декада сабыллыытын концертыгар профессиональнай артистар ыыттар буоланнар, дьэ босхолонон куораты сиһилии көрдүбүт, сэҥээнньыбыт.

Благовещенскай куорат ураты ыраас кэстүүлээх, эйбэх күөх үүнэйилэрдээх. Оройуоннарыгар, атын куораттарыгар даҕаны —эмиэ омук хартыына. Бу кэстүү улахан үтүмнээх үлэнэн ситиһиллэр эбит. Холобур, Серышево бөҕүөлэккэ биир олохтоох сылга 10 маҥы олордор, 2 метр тротуар тутуутун харчытын биэрэр. Ону таҥынан коммунистар, депутаттар бу үлэҕэ күүстэрэ ыаллыарыынан ыыталлар, кемелөһөллөр эбит. Ол түмүгэр хайа да бөҕүөлэк киһи настроениэтин көтөҕөр чабдык, күөх, ыраас кэстүүлээх.

Амур кытылларыгар Саха искусствотын уонна литературатын күннэригэр кыттыбыт түгэннэрбиттэн аҕалбыт санааларбыттан соробун аҕыннахха итинник. Бу дойдуга ханна да сырыттахха, биһигинн дөрдүү үөрэ-көтө көрсөллөрө киһини үөрдэр.

П. КАЛАЧЕВ.

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАТЫТТАН

КУРУУБАЙДААН ЭППИЭТТИИЛЛЭР

Бэс ыйын 21 күнүгэр киэһэ 9 чаас аайыта, ыраах үөрэнэ сылдьар оҕобун ыытта кэпсэтээри, переговорнайга эрийэбин уонна ыыстан «Ыам ыйын бүтүүтүгэр ыхбыт разовай толуоммун сүтэрэн кэбистим. Баһаалыста, онтуйуун көрөн нүөмэрин этэн кулун эрэ» диэн көрдөстүм. Онуоха кыыһым: «Оо, дьэ. Разовай наһаа элбэх. Киэһэлик, иллэҥсийэ түспүппүт кэнэ эрийээр», — диэн баран туруупатын ууран кэбистэ.

Киэһэ 11 чаас саҕана иннистаан эрийдим. Дьэ онно телефонистка буолан турбат дуо! (ол кэмнэ, бадар атын үлэһит иннрбитэ буолуо). «Ол хас разовайы көрдүөхпүнүй, бэйэн почтаҕыттан ыйыт,—диэн хаһыытаата, ситэ көрдөһүүбүн этэ да кликпиттэн.— Чэ-чэ, саҥаран ис, туох ааттаах бытаантыгыый!», —диэн куруубайдаан турда. Бэйэм почтабыттан ыйыппытым, онуоха «ыам ыйдааҕы разовайдар барыа Чурапчыга ыытыллан туралар, онтон ыйыт» диэбиттэрэ.

Кинн алгаһаан онкоҕор буолуоҥ сүтэрэр баҕайыта, 2 солк. ордуктаах суппут разовай нүөмэрин этэн биэрэллэригэр көрдөспүтүм буруйум курдук буолла. Киһиэхэ киһилии да сыһыаннаһыы бэрээдэгинэн этэн биэриэхха сөп дьыллата эбэт. Оҕом ыалдьан балыыһаҕа киирбитин доруобуйатын туругун билээрибин кэпсэтиэх буолбутум табыллыбата.

Сибэсс үлэһиттэрэ дьону кытта үлэлиилларинэн, тулуурдаах, эйэҕэс, культурнай буолалларыгар баҕарыах этим. Баҕар, үлэһит тиийбэт буолан, биир киһи хас да үлэни толороон эбэтэр хас да сменаҕа туруон сөп. Ол да буоллар, клиенниэргэ тоҕо куруубайдык сыһыаннаһаллар? Аккаастаттаҕына, киһи онто да суох хомойор, ону өссө күүһүрдэн биэрэрдин куруубайдаан, хаһыытаан эппиэттиллэр. Кө́ҥнэхэ кыра да иннэ. Биир истиҥ тылтан, сылаас сыһыаннан киһи эрдэ буолуоҥ, биир тимир-тамыр саҥаттан, куруубай сыһыантан сүөм түһүөн сөп. Итиннн сибэсс эдэр үлэһиттэрэ таба өйдүөхтэрин аада.

Телефонунан кэпсэтиэ куораннка олорор биир үлэһит саҥатын мэлдьи бэлэтэн истээччибин. Киһи иннэхэ аматах, истиҥ сыһыана улаханык долгутар, ону иһиттэххинэ хайдах махтаныаххын билбэт буола үөрэҕин. Ама, ханнык киһи үөрбэт, махтаммат буолуоҕай «тохтуу туһүг, киһиҥ бу иһэр, чугаһаата, баһаалыста, кэпсэт» диэн эйэҕэстик, ыксаабакка, кыыһырбакка-тымтыбакка этиллэр истиҥ ыллары истэн туран, Биһиги сибэспит-үлэһиттэриттэр итиннинктэртэн холобур ылаллырыгар баҕарыам этэ.

Е. СЛЕПЦОВА,
Мараландаы бөҕүөлэгин олохтоохо.

ТУҺАТА УЛАХАН ЭБИТ

Урут страховка туһатын өйдөөбөт этим. Госстрах агеннара кэллэхтэриниэ, иллэҥнэрэ да бэрт, туугу да гыналлара суох буолан, солуута суох дьыаланан дьарыктаналлар, туох абаһытын, харчыны эрэ хомуйар сыалаахтар диэн саныырым. Билигин даҕаны сорох дьон страховканы ситэ сыаналаабаттар, мин курдук өйдүү да сорумматтар.

Биһиэхэ, Хатылыга, госстрах агенынан Маргарита Ивановна Прокопьева үлэлиир. Кини ыаллары көрдөһө сылдьан өйдэтүү үлэни ыытар, страховкаҕа киирэллэригэр ыытарар.

Бэйэм тракториспын. Аастыт сыл ахсыныыта сүөкүүр прицеп шестеренатыгар илиибин дэҥкэйбитим, онон күн бүтүүгэр диэри эмтэнэ сылдьыбын. Онуоха дэҥтэн-оҕолтон уонна сменаннай страховкалаах буоламмын, госстрахтан 1600 солкуобайы ылым, онон салгыы эмтэнэр кыахтаныым.

Хатылыга страховкаттан дьон туһаналлар. Холобур, ахгардас ийэ А. С. Терютина дьэтэ ужайбыттар страховкатын эйбэх суумаҥы ылбыта, кини онон дьиэ-уот тутуннна. Түмүктэр страховка улахан туһалааҕын дьэ өйдөөтүм диэн, страховкаҕа киирэртэн аккаастаммаккыттар ыытарбын.

А. ПАВЛОВ.

✦ *Кини уонна айылҕа* ✦

АРААҺА, СӨП БУОЛУО

Көрө да сырыттахха, дьону-сэргэни да долгутарын иһиттэххэ, сири-уоту техниканан алдьатыы сүрдээхтик кэҥээтэ. Сир кыраабын тоҕута-хайыта тэбиэстэрии кэмэйэ өссө улаатан иһэр туруктаах. Оройуонҥа автомототранспорт ахсаана ол курдук сыл ахсын биллэрдик эбиллэ турар. Тыаран-кырынан талбыт сириэн суолланы, быыта кэтүтүү кэмэ суох. Ол түмүгэр ордук сир харатыгар почва туһаттан тахсыыта үтүө. Оттуур ходуһаларбыт, мэччирэн сирдэрбит хара буоруран тибиллэр баастара-үүттэрэ эбиллэн иһэриэгэр үөрэх быһыытыйан бардыбыт быһыылаах.

Атын сирдэргэ ходуһаны, мэччирэни харыстааһынна балачча дьаһаллары ыла сатыыллар. Холобур, народнай депутаттар Орджоникидзевскай оройуоннаҕы Советтарын исполкома туһаннаах быһаарыыны ылынан нэлилиэнньэҕэ диэнчик биллэрдэ. Ол быһыытынан барыы ходуһа уонна мэччирэт сирдэриттэр транспорт средстволарынан киирин ыытаахтык бобуллуна. Быһаарыы сельсоветтар исполкомнарын, совхозтар салалталарын эйэҕэстик территорияларын арааччылаһыныгга общественнайдык түмэ тардар туһунан этиллэр. ГАИ, охотинспекция, айылҕа харыстабылын комитетын, землеустройство, о. д. а. курдук туһаннаах сулуусталарга, совхозтар, атын предприятиелар транспортарын туһанар быраабы биэрэн туран, холбоһуктаах рейдэлэри, практикалыыллары этиллэр. Ону тэҥэ интэр-өйдөтөр үлэ соруктара ыыллаллар.

Ходуһаны, мэччирэни алдьатааччыларга туһаанаах административнай мөҥөлөр туттуллуохтаахтар. Ол курдук, «Сир законодательствотын кэһиилэр иһин административнай эппиэтинэс туһунан» СССР Верховнай Советын Президиумун 1970 сыл ыам ыйын 14 күнүнээҕи Ыйаакка сиилэтигэр сылдьар. Ону таһынан «Тыахаһаайыстыбаннай сириуоту алдьатыы уонна кирэтиин иһин холуобунай итиэннэ административнай эппиэтинэс туһунан» РСФСР Сир кодексын туһаннаах 137-с ыстатыйата баар.

Ийэ айылҕа көмүскэлэтэр уонна уйгуну-быйаны биэрэр сирбит туһугар барыы средстволарыгар туһаныах баара. Ол иһигэр итиннник административнай хардыылар, арааһа, эмиэ наадалар. Тоҕо көрбүтүвэн олорон биэриэхтээхпитий?!

С. ПОПОВ.
(«СО» корр.).

БИЛЛЭРИИЛЭР

Чурапчыгаары 13 №-дээх СПТУ Артем уонна Чита куораттарга индустриальнай- педагогическай техникумнарга направление биэрэр.

Идеалэрэ: автомобиллары техническэй көрүү уонна өрөмүөннэһиҥ; тыа хаһаайыстыбатын механизациялаабыҥ.

Үөрэнии болдьоҕо 2—2,5 сыл.

Киириҥ экзаменнар Якутскайга от ыйын 11 күнүттэн саҕаланаллар.

Дирекция.

Лесхоз ЗИЛ-157 автомашинаҕа үлэлиир шоферта наадыйар. Үлэлиэн баҕалаахтар кэлэн кэпсэтэргитигэр.

Администрация.

Нэһилиэнньэни олох-дьаһах өгөтүнэн хаччыйар комбинат парикмахерскай салонугар уборщицаҕа уонна бэргэһэ тигэр мастарга наадыйар. Баҕалаахтар үлэ бириэмэтиттэр кэлэн кэпсэтэриттэгэр. Телефоммут: 21-101.

Администрация.

Бүтүн Россиятаабы добровольнай баһаарынай общество саҥа тэриллэр оройуоннаабы тэрилтэтигэр **председатель**, БРДБО саҥа тэриллэр аналлаах өрөмүөннүүр-тутар учаастагар **мастар** наадалар.

21-562 телефоннаа ыйытаһыа сылдьыаххытын сөп.

Редактор П. И. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор —21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

«САҺА ОЛОХ» («НОВАЯ ЖИЗНЬ») —орган Чурапчинского райкома КПСС и районного совета народных депутатов.

Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.

Индекс газеты 54967. Объем—1 усл. печ. лист. Тираж—4040 экз.

№ ЗАКАЗА 80.

Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а».